

Sollentuna kommun

bun@sollentuna.se

2020-02-25

1 (22)

Dnr-SI 2019:6411

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Häggvik- Skälbyskolan i Sollentuna kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Häggvik- Skälbyskolan avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Häggvik-Skälbyskolan i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn initierar och leder ett strukturerat jämställdhetsarbete för att säkerställa att skolan ger alla elever samma möjligheter oavsett könstillhörighet.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn säkerställer att undervisningen struktureras så att den innefattar både en tydlig start och en summerande och/eller framåtblickande avslutning samt att syftet med lektionen tydliggörs för eleverna.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i hög utsträckning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 1 oktober 2020 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområden och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till eva.lindgren@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– SI 2019:6411) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen är att rektorn skapar en god grund för utveckling av undervisningen genom att följa upp och analysera skolans resultat avseende kunskaper och värden. Utifrån analysen fattar rektorn beslut om utvecklingsåtgärder och hur resurser ska fördelas för att bäst möta de behov som finns på skolan. Pågående utvecklingsåtgärder har en tydlig koppling till de behov och förutsättningar som finns på skolan och syftar till att höja elevernas kunskapsresultat. Däremot går effekterna av dessa satsningar inte att se ännu, men skolan arbetar systematiskt och kontinuerligt med uppföljningar och utvärderingar. Granskningen visar vidare att rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet utifrån ett tydligt fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. Däremot är rektorns ledning och styrning av ett strategiskt jämställdhetsarbete begränsad.

Rektorn följer upp och analyserar kontinuerligt hur väl verksamheten fungerar

Granskningen visar att rektorn har en god kännedom om nulägesbilden på skolan genom att kunskapsresultat och värden på olika sätt följs upp strukturerat och regelbundet. Av intervjuer och inkommen dokumentation framgår att uppföljning och analys av resultat sker i arbetslag och ämneslag på skolan men även i forum för kommunens lokala utvecklingscentrum (LUC). Rektorn genomför fyra resultatuppföljningar per termin. Dessa var tidigare grupperade efter klass men är numera grupperade efter ämnen vilket har resulterat i bredare fokus och djupare analys, enligt både rektorn och lärare. Uppföljningen gäller samtliga elever på skolan och man uppmärksammar såväl de elever som riskerar att inte nå upp till kunskapskraven som de elever som behöver fler utmaningar samt resultattrender på klassnivå. I ämneslagen analyseras kunskapsresultaten efter specifikt ställda frågor

utifrån bland annat pojkars och flickors kunskapsresultat och målet att fler elever ska nå lägsta godtagbara nivå respektive betygen C-A. Rektorn följer upp att värdegrundsarbetet integreras i undervisningen genom Olweus-arbetet¹, en kommungemensam satsning, där lärarna lämnar in protokoll varannan vecka till rektorn. Värdegrundsarbetet, som fokuserar på trygghet och likabehandling, genomförs strukturerat på mentorstiden och i undervisningen. Effekten av arbetet mäts i regelbundna enkäter, både Olweus-enkäter och kommunövergripande enkäter, samt i skolgårdsundersökningar och elevintervjuer. Lärare och rektorn uppger i intervjuer att undervisningen följs upp genom att skolledningen genomför lektionsobservationer utifrån en matris och att ledningen har efterföljande samtal med läraren. Rektorn sätter upp mål för undervisningen, dels ämnesvis och dels individuellt, som följs upp på medarbetarsamtal och genom lektionsobservationer. Lärarna utvärderar sin undervisning i arbetslag och skolledningen sitter med lärarna i olika konstellationer för att ta del av vad som framkommer. Elevernas bild av undervisningen följer rektorn upp bland annat genom rektorsråd flera gånger per läsår där olika elever deltar.

Av granskningen framgår vidare att rektorn, utifrån den uppföljning och analys som görs, genomför utvecklingsåtgärder och beslutar hur resurser ska fördelas. Av inkommen dokumentation och intervjuer med rektorn och lärare framgår att det finns en pedagogisk utvecklingsgrupp på skolan som är med och tar fram utvecklingsområden. Resultat som uppmärksammas, analyserats och lett till utvecklingsområden är exempelvis behovet av att överbygga övergångarna mellan årskurs 3-4 och 6-7, både gällande trygghet, likvärdighet i undervisningen och progression inom ämnet, vilket lett till ett pågående arbete med "Röda tråden" som genomsyrar alla tre stadier. Ett annat exempel är satsningen på språkutvecklande arbetssätt som bland annat gjorts utifrån att skolan har många elever med annat modersmål än svenska samt målsättningen att minska glappet mellan pojkars och flickors kunskapsresultat. Rektorn uppger i intervju att när hon tillträdde var fokus på skolan att skapa lugn och ro samt rutiner. Förra året skiftades fokus till det systematiska kvalitetsarbetet och rektorn tog tillsammans med lärarna fram

¹ "Olweusprogrammet är en serie samordnade, forskningsbaserade åtgärder som går ut på att skapa en skolmiljö där eleverna kan lära, trivas och känna sig trygga" (<http://olweus.se>).

utvecklingsområden och en treårsplan för dessa. Arbetet började i augusti 2019 med en föreläsning, därefter har varje arbetslag genomfört olika aktiviteter och haft en uppföljning. Parallellt med utvecklingsarbetet pågår kompetensutvecklingsinsatser, exempelvis inom språkutvecklande arbetssätt och att skriva sig till lärande (ASL). Lärare uppger i intervju att det är svårt att redan nu se effekterna av utvecklingsarbetet men att åtgärderna brukar följas upp på studiedagar och att det också sker en utvärdering i den pedagogiska utvecklingsgruppen. Då skolans kunskapsresultat är relativt låga² ser Skolinspektionen positivt på att skolan löpande följer upp och utvärderar sina insatser för att på sikt säkerställa att elevers kunskapsresultat höjs.

Av granskningen framgår vidare att rektorn fördelar resurser efter elevernas behov och att resursfördelningen kan förändras under läsårets gång liksom mellan läsår. Det kan exempelvis innebära personalbyten mellan arbetslag eller att skapa mindre sammanhang för elever som har svårt att klara klassrumsmiljön. Lärare uppger att det finns ett öppet klimat på skolan, att personal flyttas om efter behov och att skolledningen lyssnar på de behov som finns. I Skolinspektionens enkät (hösten 2018) har den pedagogiska personalen på skolan skattat rektors pedagogiska ledarskap högre än samtlig pedagogisk personal som svarade på enkäten.³

Rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet

Granskningen visar att rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet utifrån ett tydligt fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. Rektorn skapar förutsättningar för lärarna att samverka genom att avsätta tid för olika mötesforum där lärare, elevhälsa och övrig personal regelbundet träffas i olika konstellationer. De olika forumen har var för sig en tydlig inriktning och en utvecklad mötesstruktur. Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att lärarna arbetar kollegialt bland annat genom att de periodvis gör klassrumsobservationer hos varandra och att de samverkar kring teman över årskurserna. De veckovisa pedagogiska möten som årskurs F-3

² Enligt Skolverkets statistikdatabas är andelen elever i årskurs 6 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen 54,8 procent läsåret 2018/19. Det genomsnittliga meritvärdet för elever i årskurs 9 är 225,1 att jämföra med rikets 229,8 läsåret 2018/19.

³ Det samlade indexet för Häggvik-Skälby skolan var 8,3 av 10,0 avseende området "Pedagogiskt ledarskap", vilket kan jämföras med 7,5 för pedagogisk personal på samtliga skolor som svarade på enkäten.

respektive 4-9 har, innefattar kollegialt lärande bland annat utifrån Skolverkets olika moduler. F-3 arbetar exempelvis med tillitsfullt lärande i klassrummet och 4-9 arbetar med ämnesplaner kopplat till "röda tråden". De har tidigare arbetat kollegialt med relationer, rutiner och struktur. Rektorn uppger att Olweus samtalsgrupper är stadievisa och också innefattar ett kollegialt lärande.

Granskningen visar också att skolans arbets- och förhållningssätt är tydliga. Lärare uppger i intervju att allt om vad som gäller på skolan finns i skolans "A-Ö", ett digitalt dokument som uppdateras kontinuerligt och där länkar finns till andra dokument, exempelvis om roller och ansvar. Av intervjuer med lärare och rektorn framgår även att skolledningen regelbundet påminner och informerar via e-post eller muntligt på arbetsplatsträffar (APT) om skolans arbets- och förhållningssätt.

Skolledningsinformation går ut varje vecka till personalen liksom måndagsinformation till årskurs F-3 respektive 4-9. Där kan rektorn exempelvis påminna om lektionsstrukturen efter lektionsobservationer som rektorn och biträdande rektorn gjort. Däremot finns ingen utarbetad plan eller uttalade rutiner för hur obehöriga lärare introduceras på skolan. Bilden av att rutiner saknas gällande introduktion av obehöriga lärare förstärks av resultat från Skolinspektionens enkät (hösten 2018) där den pedagogiska personalen svarar lägre än genomsnittet inom området "Rutiner".⁴ Rektorn uppger att vid introduktion av obehöriga lärare utgår de från vad den läraren har med sig och vilka behov som finns. Den som är mest lämpad ansvarar för introduktionen, i vissa fall en ämneslärare i andra fall en förstelärare. Lärarna ger exempel på hur man hittills har gjort, bland annat genom att lärarna i arbetslaget går in och stöttar, att den obehöriga läraren får gå parallellt med en behörig lärare under en tid, eller att en behörig lärare tar ansvar och planerar och bedömer elevers arbeten tillsammans med den obehöriga läraren.

Skolan saknar ett strategiskt jämställdhetsarbete

Granskningen visar att rektorns ledning och styrning av skolans jämställdhetsarbete är begränsad. Även om det i utredningen ges några exempel på hur lärarna arbetar med

⁴ Det samlade indexet för Häggvik-Skälby skolan var 4,8 av 10,0 avseende frågan "På den här skolan finns rutiner för att introducera nyanställda lärare till arbetet" och 4,7 av 10,0 avseende frågan "På den här skolan finns rutiner för att handleda nyanställda lärare i arbetet", vilket kan jämföras med 6,2 respektive 5,8 för pedagogisk personal på samtliga skolor som svarade på enkäten.

jämställdhetsfrågor i sina ämnen, driver inte rektorn ett strategiskt arbete på skolan för att främja jämställdhet och motverka begränsande könsmonster. Lärare och rektorn ger en samstämmig bild av att skolan arbetar med allas lika värde genom Olweus-arbetet, vilket utgår från individer, inte könstillhörighet. Lärare uppger i intervju att behovet av att jobba med jämställdhet inte finns på skolan, att de inte tänker pojkar och flickor och att det inte finns något uttalat strategiskt arbete på skolan kring jämställdhet. Rektorn uppger i intervju att de arbetar med att skapa en tillgänglig och likvärdig skola för alla elever utifrån varje individ. Rektorn följer inte upp några andra resultat än kunskapsresultat utifrån kön och arbetar inte heller specifikt ut ett jämställdhetsperspektiv. Hon uppger sig inte förstå varför det är så viktigt att prata pojkar och flickor. Samtidigt framgår det av granskningen att skillnader i kunskapsresultat mellan pojkar och flickor uppmärksammas. Skolans egen sammanställning av andel elever i årskurs 9 som har nått de nationella kunskapskraven i olika ämnen 2017-2019 visar att flickor i de flesta ämnen lyckas bättre än pojkar och att skillnaden är stor i vissa ämnen. Enligt Skolverkets statistikdatabas är det genomsnittliga meritvärdet för pojkar i årskurs 9 163,9 och för flickor 258,1 läsåret 2018/19. Rektorn förklarar att skillnaderna beror på att det var få pojkar i årskurs 9 föregående läsår varav en stor del var nyanlända. Av nationell statistik framgår samtidigt att skillnader i meritvärde fortfarande är stora när statistiken exkluderar nyinvandrade elever och elever med okänd bakgrund.⁵ Av elevintervjuer framgår att de flesta eleverna känner sig rättvist behandlade men att de inte pratar så mycket om jämställdhet i skolan. En elev uppger dock att frågan har kommit upp i någon enkät.⁶

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

⁵ Enligt Skolverkets statistikdatabas är genomsnittliga meritvärdet för samtliga elever i årskurs 9 exklusive nyinvandrade och elever med okänd bakgrund 258,1 för flickor och 182,1 för pojkar läsåret 2018/19.

⁶ I Skolinspektionens enkät (hösten 2018) var det samlade indexet för eleverna i årskurs 9 på Häggvik-Skälbyskolan 5,0 av 10,0 avseende frågan "I min skola pratar vi om jämställdhet mellan könen", vilket kan jämföras med 5,2 för elever i årskurs 9 på samtliga skolor som svarade på enkäten.

- Att rektorn initierar och leder ett strukturerat jämställdhetsarbete för att säkerställa att skolan ger alla elever samma möjligheter oavsett könstillhörighet.

Granskningen visar att rektorn behöver utveckla jämställdhetsarbetet på skolan så att jämställdhetsperspektivet beaktas i utbildningen och på ett tydligare sätt ingår i en systematisk uppföljning och analys av skolans verksamhet. Vid tiden för kvalitetsgranskningen saknas ett strategiskt arbete för att främja elevernas möjligheter att lyckas i sitt lärande, oavsett kön.

Av läroplanen framgår att skolan aktivt och medvetet ska främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att motverka könsmönster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem, bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans, samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen, med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn, bland annat utifrån uppföljningen av elevernas kunskapsresultat där könsmönster kan uppmärksammas, gör en orsaksanalys som syftar till att ta reda på vad som ligger bakom dessa skillnader. Utöver könsmönster i kunskapsresultat, kan även resultat från elevenkäter, anmälningar om kränkande behandling eller utifrån elevhälsans arbete uppmärksammas och analyseras utifrån ett jämställdhetsperspektiv. I denna analys bör utbildningens organisering, innehåll och arbetsformer ingå. Det som framkommer i slutsatserna av analysen bör sedan påverka planeringen och organiseringen av skolans arbete. Rektorn behöver också se till att jämställdhetsperspektivet tas tillvara i alla ämnen och att lärare tar vara på de moment som ges inom ramen för kursplanens centrala innehåll att undervisa om jämställdhet. Enligt Skolinspektionen krävs ett aktivt och planerat jämställdhetsarbete för att skolan ska kunna leva upp till läroplanens uppdrag att främja elevers lika rättigheter och möjligheter samt att motverka könsmönster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen är att eleverna på Häggvik-Skälbyskolan stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar och att de ges möjlighet att reflektera över sitt eget lärande och till viss del involveras i planering och utvärdering av undervisningen. Undervisningen är till stor del varierad och innehåller ett aktivt lärarstöd. Däremot är inte all undervisning strukturerad på ett sätt som innebär att syftet med lektionen och de olika aktiviteterna tydliggörs för eleverna eller att lektionen både innehåller en intresseväckande start och en uppföljande avslutning.

Undervisningen bidrar tydligt till att stärka elevernas motivation och är anpassad för att stimulera och utmana alla elever

Granskningen visar att undervisningen har tydliga inslag som stärker elevernas självförtroende och motivation att lära och att lärarna genomgående har höga förväntningar på eleverna. Av såväl intervjuer som lektionsobservationer framgår att lärarna på olika sätt och utifrån elevernas ålder, uppmuntrar och motiverar eleverna att jobba, lösa svårigheter och att utmana sig själva. Lärarna ger många exempel på hur de arbetar för att motivera eleverna bland annat genom att synliggöra elevernas utveckling och progression, få eleverna att se till sin egen utveckling och inte jämföra sig med andra, ge formativ feedback och uppmuntrande kommentarer samt koppla undervisningen till aktuella händelser och elevernas intresse. Lärare från olika stadier beskriver i intervjuer att de har höga förväntningar på eleverna, både i fråga om kunskaper och arbetsro, och pratar med eleverna kring detta. Elever bekräftar i intervju i stort bilden av att lärarna uppmuntrar, motiverar och har höga förväntningar. I Skolinspektionens enkät (hösten 2018) uppger eleverna i årskurs 9 att skolarbetet är roligt och intressant i högre utsträckning än snittet för samtliga

medverkande elever.⁷ Av intervjun med elever på högstadiet framgår dock att de inte upplever att lärarna utgår från elevernas intressen i undervisningen. Rektorn uppger i intervju att det är svårt med motivationen hos de äldre eleverna men genom att lägga fokus framåt går det att få upp intresset hos enskilda elever när de känner att de är på väg någonstans. Enligt rektorn är skolan i detta sammanhang bra på att utnyttja studie- och yrkesvägledare och specialpedagog och rektorn ger exempel på sådana insatser som gett gott resultat bland annat samtal och praktik.

Vidare visar granskningen att lärarna anpassar innehåll och arbetssätt till elevernas behov och förutsättningar. Av lektionsobservationer och intervjuer framgår att lärarna arbetar med olika anpassningar för elever som kommit olika långt i sin kunskapsutveckling. Lärarna beskriver bland annat hur eleverna arbetar med samma grunduppgift men på olika nivåer med olika typer av stöttning och att de har tillgång till läromedel på flera nivåer. Resurspersoner som går in i klassrummet ger också en möjlighet för läraren att anpassa för enskilda elevers behov och förutsättningar. Lärare uppger också att det genom digitaliseringen blivit lättare att testa eleverna och mäta vilken nivå de ligger på för att kunna utmana dem och ge rätt anpassningar i undervisningen. Både lärare och rektorn beskriver att organisationen och arbetssättet på lågstadiet ger lärarna goda förutsättningar att anpassa undervisningen. Där arbetar de i stationer med två klasser och tre lärare vilket möjliggör för lärarna att jobba med grundläggande och mer utmanande uppgifter samtidigt. Lärarna beskriver att de tidigare år gått en tillgänglighetsutbildning och att det finns "ett grundpaket" av anpassningar som kommer alla elever till godo. Eleverna har vant sig vid att alla inte gör lika, säger lärarna. Eleverna beskriver i intervjuer flera olika anpassningar som ges, exempelvis att eleverna kan få utveckla en uppgift, få extrauppgifter, svårare eller lättare bok eller stöd i liten grupp.

Eleverna ges möjlighet till ansvarstagande och ett visst inflytande

Granskningen visar att eleverna ges möjligheter att på olika sätt reflektera över och ta ansvar för sitt eget lärande. Det framkommer av lärarintervjuer och av lektionsobservationer att lärarna ger skriftlig och muntlig återkoppling på flera olika

⁷ Det samlade indexet för Häggvik-Skälbysskolan var 6,7 av 10,0 avseende frågan "Skolarbetet är intressant" (att jämföra med index 5,6 för samtliga elever i årskurs 9 som svarade på enkäten) och 5,9 avseende frågan "Skolarbetet är roligt" (att jämföra med index 4,9 för samtliga elever i årskurs 9 som svarade på enkäten).

sätt, bland annat via lärplattformen, enskilda samtal, studiedagböcker, framtidsytande kommentarer under pågående arbete och skriftliga kommentarer på prov. Eleverna tränas också i att ge återkoppling till varandra och att motivera varför de ger varandra en viss feedback. Det framkommer av granskningen att lärarna medvetet arbetar med att på olika sätt regelbundet ge eleverna möjlighet att reflektera över sitt eget lärande. Det sker bland annat genom att lärare filmar eleverna under olika motoriska moment och låter dem reflektera över sin egen progression, att eleverna får testa olika arbetssätt och reflektera kring dessa eller att eleverna får skriva ner reflektioner kring sitt eget lärande inför utvecklingssamtal. Flera av de observerade lektionerna innehåller inslag av öppna frågor och reflektion och eleverna ges också olika strategier för sitt lärande utifrån uppgifter de arbetar med. Elever uttrycker i intervjuer att de får lära sig olika strategier och metoder i skolarbetet för att sedan kunna välja hur de vill jobba. Några elever på mellan- och högstadiet efterfrågar dock mer feedback från lärarna för att löpande under terminens gång få vetskap om hur de ligger till kunskapsmässigt.

Vidare framkommer i granskningen att eleverna på olika sätt involveras i planering och utvärdering av undervisningen men att eleverna inte alltid är medvetna om när de är delaktiga. Det varierar vilka utvärderingsmetoder lärarna använder och när det sker, men det framgår av lärarintervjuer att elever bjuds in till att medverka i planering och utvärdering. Lärarna uppger att eleverna bland annat utvärderar veckans mål, vissa lektioner, avslutade arbetsområden, och i slutet av läsåret. Lärarna använder exempelvis veckoutvärderingsböcker, glada och ledsna gubbar eller spontan utvärdering muntligt. Enligt lärarna kan eleverna bland annat påverka ordning, arbetssätt, redovisningssätt, friare moment och vilka delar av det centrala innehållet som det ska läggas störst vikt vid. I intervju ger elever en annan bild av hur de upplever elevinflytandet på skolan. Eleverna tycker inte att de kan påverka så mycket när det gäller undervisningen, framförallt inte planering och innehåll. Det framgår av intervjuer med lärare och rektorn att de är medvetna om att eleverna inte upplever att de har inflytande över undervisningen. Rektorn har framfört till lärarna vikten av att benämna vad de gör och när eleverna är delaktiga, till exempel i elevråd. Lärarna försöker därför tydliggöra för eleverna deras delaktighet och använda ordet "inflytande", så att eleverna märker när de faktiskt är delaktiga och kan påverka.

Det varierar hur väl lärarna lyckas skapa variation och struktur i undervisningen

Skolinspektionens granskning visar att undervisningen till övervägande del är varierad och att lärarna stödjer eleverna i skolarbetet. Av intervjuer och lektionsobservationer framgår att det på lektionerna finns en variation och balans mellan olika arbetsuppgifter och mellan olika sätt att arbeta på. Gemensamma genomgångar

varvas med grupp-, par- och enskilt arbete och eleverna har tillgång till olika material och verktyg i sitt lärande. Av intervjuer med elever framkommer dock att undervisningen är mest varierad i lågstadiet, sen blir det mindre och mindre variation för att i årskurs 9 övergå till mer enskilt arbete. Rektorn uppger i intervju att i årskurs F-3 får eleverna möta olika arbetssätt, men att det är ett utvecklingsområde för de äldre eleverna. Rektorn säger att de flesta lärarna har en varierad undervisning, men att det finns enskilda lärare på både mellan- och högstadiet som har enformig undervisning och det kan vissa elever ta upp med rektorn. Samtidigt finns det elever som tycker det är bra med undervisning som inte är så varierad och så länge eleverna lär sig mycket väljer rektorn att inte prioritera arbetet med att lärarna ska variera undervisningen mer. Genomgående för de lektioner Skolinspektionen observerade är att eleverna får ett aktivt lärarstöd i att förstå uppgiften, komma igång med arbetet och bibehålla sitt engagemang. Lärarna ger tydliga beskrivningar och förklaringar till undervisningens innehåll, för en dialog med eleverna, ställer utmanande och individanpassade frågor och uppmuntrar eleverna till att interagera med varandra.

Granskningen visar vidare att lärarna inte alltid strukturerar sin undervisning på ett sätt som innebär att syftet med lektionen och de olika aktiviteterna tydliggörs för eleverna eller att lektionen både innehåller en intresseväckande start och en uppföljande avslutning. Av intervjuer med lärare, elevhälsa och rektorn framgår att det finns en fastställd lektionsstruktur som är känd av lärarna och som handlar om hur läraren ska ta emot eleverna i klassrummet samt inleda och avsluta lektionen. Delar av den beskrivna strukturen märks på de lektioner som observerades, exempelvis hur lärarna tar emot eleverna, inleder lektionen och använder tavlan för att synliggöra lektionsinnehållet. Däremot saknar fyra av sex lektionsobservationer ett sammanfattande eller framtidsyttande avslut. På fem lektioner finns mål och/eller syfte uppskrivet på tavlan, men läraren hänvisar eller återkopplar inte till dessa under lektionen. Endast en av de observerade lektionerna har mål som presenteras både skriftligt och muntligt och som kopplas till lektionsinnehållet. Rektorn uppger i intervju att det finns en fastställd lektionsstruktur på skolan som ska användas men att det varierar om så sker i praktiken. Rektorn vet genom lektionsobservationer att alla lärare inte följer lektionsstrukturen men att skillnaderna är på individnivå, inte stadienivå, understryker rektorn. Rektorn uppger också att det finns en skillnad mellan lärarnas och elevernas uppfattning om hur tydligt syfte och mål tas upp och att lärarna behöver vara tydliga med vad de gör och förklara syftet. Av elevintervjuerna framkommer också att det beror på vem som är lärare hur tydligt syfte och mål med undervisningen är liksom att inledningen av lektionerna är tydligare än avslutningen. Elever på högstadiet uppger att lärarna tar upp kunskapskraven mer i årskurs 9 eftersom eleverna ställt krav på lärarna om detta utifrån att eleverna tidigare inte visste vad

lärarna bedömde. Resultat från Skolinspektionens enkät (hösten 2018) visar att elever i årskurs 9 skattat området "Veta vad som krävs" lägre än genomsnittet för samtliga elever som svarade på enkäten.⁸

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn säkerställer att undervisningen struktureras så att den innefattar både en tydlig start och en summerande och/eller framåtblickande avslutning samt att syftet med lektionen tydliggörs för eleverna.

Skolinspektionens granskning visar att skolans arbete med struktur i undervisningen kan förbättras så att lektionernas start, syfte och avslut tydliggörs för eleverna. Även om det i granskningen framkommer exempel på god struktur och tydlighet i undervisningen, finns behov av att lärarna gemensamt kommer fram till vad som kännetecknar en välstrukturerad undervisning och hur undervisningen i praktiken bör organiseras för att skapa tydlighet och sammanhang för eleverna samt att lärarna tillämpar den struktur som de kommer överens om.

Enligt skolförordningen ska eleverna genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna når de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen. En viktig del i en undervisning som är välstrukturerad och organiserad är att läraren ser till att det finns en struktur på lektionerna som innefattar introduktion, genomförande och en uppföljande avslutning. Av Skolinspektionens tematiska granskning framgår att de lärare som på ett medvetet och genomgripande sätt arbetar med att skapa förutsättningar för delaktighet gör det bland annat genom att tydliggöra syfte och mål med lektionen. Detta innebär att lärarna förklarar och samtalar med eleverna om varför de ska arbeta med en viss uppgift eller innehåll. När det gäller avslutning av

⁸ Det samlade indexet för Häggvik-Skälbysskolan var 5,7 av 10,0 avseende området "Veta vad som krävs", vilket kan jämföras med 6,3 för elever i årskurs 9 på samtliga skolor som svarade på enkäten.

lektioner är syftet att läraren sammanfattar undervisningens olika delar och relaterar eller återknyter till syftet med lektionen eller arbetsområdet.⁹

Skolinspektionen rekommenderar att skolans arbete kring att utveckla strukturen på lektionerna prioriteras. Rektorn bör i samråd med undervisande lärare och specialpedagoger diskutera hur de på bästa sätt ska gå till väga för att stödja lärare i detta arbete. Gemensamma diskussioner kring hur lektioner ska inledas och avslutas samt hur lärare bör arbeta för att skapa en förståelse bland eleverna för undervisningens syfte, kan vara ett sätt. Rektorns uppgift är att försäkra sig om att alla lärare deltar i arbetet med hur undervisningen på skolan bör struktureras för olika elevgrupper. I detta sammanhang bör noteras att även om en enskild lektion är en del av ett större arbetsområde, där läraren i början av arbetsområdet klargjort vilka övergripande mål som kommer att behandlas, behöver lärare kontinuerligt arbeta med att förklara och prata med eleverna om hur det aktuella lektionsinnehållet leder till att dessa mål uppnås. En tydlig struktur i introduktion och lektionsavslutning kan även ge eleverna möjlighet att reflektera över och utvärdera om det planerade syftet uppnåtts och samtidigt ge eleverna möjlighet att reflektera över sitt eget lärande.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Den sammanfattande motiveringen är att det finns ett gemensamt arbete för att skapa trygghet på skolan, vilket bland annat inbegriper att åtgärder vidtas för att öka tryggheten utifrån regelbunden kartläggning av elevernas upplevelser. Det finns också

⁹ Skolinspektionen (2008) *Att skapa förutsättningar för delaktighet*, Stockholm: Skolinspektionen, s. 24 f.

ett samlat arbete på skolan med att skapa studiero och lärarna vidtar ändamålsenliga åtgärder för att upprätthålla en lugn miljö.

Skolan bedriver ett medvetet arbete för att skapa trygghet

Granskningen visar att personalen på skolan har ett gemensamt förhållningssätt och bedriver ett medvetet arbete med att skapa trygghet för eleverna. Av inskickad dokumentation och i intervjuer med lärare, elevhälsa och rektorn framkommer en gemensam bild av ett väl fungerande trygghetsarbete på skolan, där en analys görs baserat på kartläggningar av hur eleverna upplever tryggheten, till exempel via enkäter, skolgårdsundersökningar och elevsamtal. Genom att kartläggningar sker med regelbundenhet och på flera olika sätt, har skolledning och personal hela tiden en aktuell bild av tryggheten på skolan på såväl individ-, grupp- som skolenivå. Utifrån aktuella resultat som exempelvis handlar om platser och lokaler, övergångar, förflyttningar och nätmobbning, sätts åtgärder in. Till exempel genomförs förändringar i rastvaktsschema och schema för pedagogiska luncher, personal omfördelas för att följa med eleverna vid övergångar mellan årskurser och elevers användande av sociala medier uppmärksammas på föräldramöten.

Vidare visar granskningen att skolans förbyggande Olweus-arbete genomsyrar alla stadier med regelbundna teman, möten, samtal och uppföljningar anpassat till elevernas ålder. Skolan har också en trivselgrupp med aktiviteter tillsammans med Sollentunas musikklasser, en skola som delar lokaler med Häggvik-Skälbyskolan. I samtliga intervjuer ges många exempel på arbeten som görs kring trygghet. Alla intervjugrupper ger samma bild av att det är ett aktivt arbete på skolan som pågår kontinuerligt, följs upp och utvärderas och leder till åtgärder. I Skolinspektionens enkät (hösten 2018) skattar eleverna området "Trygghet" relativt högt och i nivå med genomsnittet för samtliga elever som svarade på enkäten.¹⁰

Skolans samlade arbete för en lugn studiemiljö är välförankrat

Det framkommer i granskningen att det finns ett gemensamt förebyggande arbete för att skapa studiero och att lärarna vidtar ändamålsenliga åtgärder för att upprätthålla

¹⁰ Det samlade indexet för Häggvik-Skälbyskolan för området "Trygghet" är 8,2 av 10,0 för elever i årskurs 5 och 7,7 för elever i årskurs 9, vilket kan jämföras med 8,3 respektive 7,8 för samtliga elever i årskurs 5 och 9 som svarat på enkäten.

en lugn miljö. Elevernas upplevelse av studiero följs upp regelbundet via samtal, enkäter, veckoutvärderingar och utvecklingssamtal. Rektorn tar också reda på elevernas upplevelse genom klassrumsbesök, elevråd och rektorsråd. Av intervjuer framgår att det finns gemensamma ordningsregler och ett förväntansdokument som lärarna varit med och tagit fram. Det finns gemensamma förhållningssätt som är kända av personalen och som tillämpas för att skapa studiero och som också märks vid de lektionsobservationer som Skolinspektionen gjorde. Bland annat står läraren och hälsar på eleverna vid dörren till klassrummet, eleverna har fasta placeringar både i lektionssalar och omklädningsrum, lärarna bestämmer gruppindelning och vem eleverna ska arbeta med, det finns en gradering över vilken ljudnivå som ska tillämpas och det finns bänkskärmar och hörselkåpor att ta till för elever som behöver avgränsa sig. Lärarna och rektorn berättar i intervju att om studieron brister i en grupp går hela arbetslaget in och hjälps åt med att skapa en strategi för arbetet med just den elevgruppen. Det är en fråga om att skapa ett förhållningssätt och se till att alla gör på samma sätt, säger rektorn. Arbetslaget upprättar en handlingsplan där önskat läge och åtgärder beskrivs. Åtgärderna kan bland annat handla om att samtliga undervisande lärare går in och pratar med elevgruppen samtidigt och tydliggör vad de ser och vad de förväntar sig, att mentorn för klassen kommer in på vissa lektioner för att markera, att lärarna pratar om gemensamma förhållningssätt i elevgruppen och sen följer upp eller att elever och lärare tar fram ordningsregler för klassen tillsammans. Av elevintervjuerna framkommer att de upplever att det oftast är lugnt på lektionerna och att lärarna agerar om det inte är arbetsro, men även att det kan vara svårt att jobba på vissa lektioner.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i hög utsträckning.

Den sammanfattande motiveringen är att rektorn analyserar eventuella skillnader i omdömen och betyg i olika ämnen och årskurser samt för en diskussion med lärarna utifrån dessa analyser. Granskningen visar även att rektorn ser till att lärarna använder sig av olika metoder för att göra bedömningar och sätta betyg samt ger lärare goda förutsättningar att samverka i syfte att göra likvärdiga bedömningar.

Rektorn har god kännedom om och tydliga analyser av avvikelser i omdömen och betyg

Av granskningen framgår att rektorn analyserar eventuella skillnader i betyg i olika ämnen och årskurser, mellan pojkar och flickor, mellan resultat på nationella prov och betyg och hur skillnaderna ser ut över tid. Det framgår av både inskickad dokumentation och intervju med rektorn att rektorn är insatt i de avvikelser som framkommer i kunskapsuppföljningar och resultatdialoger som regelbundet genomförs på skolan och som innefattar såväl omdömen som betyg. Lärarna uppger att de diskuterar avvikelser i bedömning och betygssättning i kommunens LUC-träffar och i lärarmöten på skolan. Rektorn för övergripande diskussioner med lärarna för att se avvikelser och det händer ibland att rektorn pratar individuellt med lärare om bedömning och betygssättning. En avvikelse som uppmärksammas och analyserats i den senaste uppföljningen är skillnaden mellan pojkars och flickors kunskapsresultat i årskurs 9. Rektorns analys visar dock på andra förklaringar än omotiverade avvikelser i lärarnas bedömning och betygssättning. Rektorn uppger i intervju att det för närvarande inte finns några avvikelser ur ett likvärdighetsperspektiv när det gäller specifika ämnen eller resultat på nationella prov och betyg, men att det har funnits tidigare. I ett fall stack betygen i ett ämne ut och läraren behövde stöttning vid betygssättningen. I ett annat fall var det stor skillnad mellan slutbetyget och resultaten vid de nationella proven. Rektorn förde då samtal med betygssättande lärare och upptäckte att en del lärare hade egna uppfattningar om huruvida det fanns skäl att avvika från resultaten vid nationella prov i betygssättningen. För att höja likvärdigheten i bedömningsarbetet har rektorn skapat bättre förutsättningar för samverkan och sambedömningar.

Lärarna använder olika metoder för att öka likvärdigheten i bedömning och betygssättning

Granskningen visar att rektorn skapar förutsättningar för lärare att samarbeta kring bedömning och betygssättning i syfte att uppnå en ökad likvärdighet.

Skolinspektionens enkät (hösten 2018) visar att personalen på Häggvik-Skälbyskolan skattar stödet för att göra likvärdiga bedömningar högt.¹¹ Av inkommen dokumentation och av intervjuer med lärare och rektorn framkommer att det finns tid avsatt för samverkan och sambedömning i olika former. Sambedömning sker bland annat i ämneslag och vid särskilt avsatta LUC-träffar med andra skolor. Lärare som är ensamma i sitt ämne på skolan samverkar med lärare som undervisar i samma ämne på en närliggande skola. Nationella prov avidentifieras och det är alltid två lärare med och bedömer de muntliga proven. Av samtliga lärarintervjuer framgår att arbetslaget är en viktig faktor för lärarnas kvalitetssäkring av bedömning och betygssättning. Där finns tid avsatt för sambedömning och lärarna uppger att de har ett bra utbyte inom arbetslaget och att man hjälps åt. Det framgår också att arbetet med "röda tråden" innebär ett ökat fokus på bedömning och likvärdighet då lärarna bland annat arbetar med att titta på hur man ska ligga till i ett visst ämne inför årskurs 3 och att alla lärare involveras i bedömningsarbetet av nationella prov, även de som undervisar de yngre eleverna.

På Skolinspektionens vägnar

X Renata Grelak

Beslutsfattare

Signerat av: Renata Grelak

X Eva Lindgren

Föredragande

Signerat av: Eva Lindgren

I handläggningen av ärendet har även utredare Helena Söderberg och Mats Lindh medverkat.

¹¹ Det samlade indexet för Häggvik-Skälbyskolan är högre än för samtlig pedagogisk personal som svarade på enkäten inom alla tre frågor som ingår i området "Bedömning och betygssättning". Högst indexvärde har "På den här skolan är det tydligt hur bedömningen av elevernas kunskapsutveckling ska gå till" med 8,3 av 10,0, vilket kan jämföras med 7,3 för samtlig pedagogisk personal som svarade på enkäten.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 6 lektionsobservationer
- 3 gruppintervjuer med elever
- 3 gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero och eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten mellan den 19 november 2019 och den 21 november 2019. Besöket genomfördes av Eva Lindgren och Helena Söderberg.

Häggvik-Skälbyskolan är en kommunal grundskola i Sollentuna kommun.

Verksamheten omfattar förskoleklass och årskurserna 1-9. Vid tiden för granskningen går 558 elever på skolan, varav 45 i förskoleklass. Skolan leds av en rektor och två biträdande rektorer. Denna granskning omfattar årskurserna 1-9.